

Citation: Gürpınar, R. (2023), Türk Rekabet Hukukunda Ciro (Gayri Safi Gelir) Baseak CORE Papers No:19, 2023.

Türk Rekabet Hukukunda Ciro (Gayri Safi Gelir)

Reşit GÜRPINAR*

ÖZET

Bu makalede, Rekabet Hukuku uygulamalarında, birleşme & devralma işlemlerinde Rekabet Kurulu'nun izni yönünden ve yine Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ihlali halinde verilen nispi para cezalarına baz alınan, ticari işletmelerin girdilerini de ifade eden, gayrisafi gelir olarak da adlandırılan ciroyu rekabet hukukundaki yeri, anlamı yönlerinden inceleyeceğiz. Makalemizde, rekabet ihlalleri nedeniyle verilen idari para cezalarının hesaplanmasında esas alınan cironun tespit edilmesinde Rekabet Kurulu'nun takdir yetkisini, geçmişte Rekabet Kurulu'nun bu takdir yetkisini ne yönde kullandığını, lehe olan cironun esas alınmasının hangi şartlarda söz konusu olduğu, özel tüketim vergisinin idari para cezasında esas alınması sorunu ile birlikte soruşturma sürecinin uzaması halinde ciro yılı açısından çıkacak sorunları çeşitli yönleri ile ortaya konulup, dikkatlerinize sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Rekabet hukuku, ceza hukuku, ciro, kabahat, özel tüketim vergisi, rekabet soruşturması, disiplinler süreler, ciroda takdir yetkisi, ciro yılı

JEL Kodları: K14, K21, K40

ABSTRACT

In this article, we will examine the place and meaning of the turnover (gross revenue), which also refers to the inputs of commercial enterprises and which is taken as the basis for the Competition Board's approval in merger & acquisition transactions and for the relative fines imposed in case of violation of the Law on the Protection of Competition, in terms of its place and meaning in competition law. In the article, the discretionary power of the Competition Board in determining the turnover taken as the basis for the calculation of administrative fines imposed due to competition violations, how the Competition Board has used this discretionary power in the past, the conditions under which the favourable turnover is taken as the basis, the problem of taking the special consumption tax as the basis for the administrative fine, as well as the problems that will arise in terms of the year of turnover in case the investigation process is prolonged, will be revealed in various aspects and presented to your attention.

Keywords: Competition Law, criminal law, turnover, misdemeanor, special consumption tax, competition investigation, disciplinary terms, discretion in turnover, year of turnover

JEL Codes: K14, K21, K40

I. Giriş

İtalyanca giro¹, sözcüğünden gelen ciro kelimesi hukukta iki farklı anlamda kullanılmaktadır. Birincisi, bizim konumuzun dışında olan ciro, ticari senetlerin arka yüzüne imza atılarak hakkın başkasına devredilmesi ya da söz konusu hakların devri için kıymetli evrakın arkasının imzalanması işlemidir. Bizim incelemeye çalıştığımız anlamıyla ise ciro, bir işletmenin belli bir süre içerisinde elde ettiği başka bir anlatımla teşebbüsün masraflar düşülmeden elde ettiği kazançların toplamıdır. Basitçe, şirketin kasasına giren para miktarı olarak ifade edilebilir. **Ciro** teşebbüsün ne kadar kar ettiği hakkında bilgi veren bir unsur değildir. Cironun hesaplanmasındaki amaç, teşebbüsün ne kadar etkin olduğu ve maliyet-masraf ile kazanç arasındaki ilişki ile ilgilidir. Zira cirosu çok yüksek olan bir teşebbüsün, maliyeti-masrafı da yüksekse karı azdır. Aynı şekilde, cirosu düşük olan bir teşebbüsün maliyeti-masrafı az ise kar oranı ortalamanın üzerinde olabilir. **Ciro** hesaplanması i) Safi hasılat yöntemi, ii) gayri safi hasılat yöntemi olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır.

Safi hasılat yönteminde yurtiçi satışlar, yurtdışı satışlar ve diğer gelirler toplanmaktadır. Sonrasında ise elde edilen tutardan ise satıştan iadeler, satış ıskontoları ve diğer indirimlerin toplamı çıkartılmaktadır.

Gayrisafi hasılat yönteminde ise yine yurtiçi satışlar, yurtdışı satışlar ve diğer gelirler toplanmaktadır. Gayrisafi hasılat, gelir tablosunda brüt satışlar olarak gösterilirken; safi hasılatta iadeler ve indirimlerin düşürülmesi sonucunda elde edilen satış gösterilmektedir. Yani gayrisafi hasılat şirketin toplam gelirinden, indirimlerin, ıskontoların ve iadelerin düşülmeden önceki halini ifade etmektedir.

Ciro kavramı, Türk Rekabet Hukuku uygulamalarında, birleşme ve devralma işlemlerinin Rekabet Kurulu iznine tabi olup olmadığının saptanması amacıyla getirilen bir kriter niteliğinde olduğu gibi, yine Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un usul hükümleri ile doğrudan rekabet ihlallerini düzenleyen hükümlerin ihlali halinde verilen idari para cezalarında uygulanan nispi para cezalarının hesaplanmasında da baz alınmaktadır.

II. Rekabet Hukukunda **Ciro**

Ciro, rekabet hukukunda önemli bir kavram ve yaptırımlara esas alınan önemli bir unsurdur. Rekabet hukukunun temel kaynağı olan 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'da ("**Rekabet Kanunu**" veya "**4054 sayılı Kanun**") ciro kelimesi geçmemiş, sadece "gayri safi gelir" ifadesi zikredilmiştir. Ancak, hem idari para cezalarına baz olarak alınan gayri safi gelir, Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'te ("**Ceza Yönetmeliği**") zikredilmiş hem de birleşme & devralma işlemlerinde izne tabi olan birleşme & devralmaların saptanması için çıkarılan 2010/4 sayılı Tebliğ ve bu Tebliğ'de bazı değişiklikler yapan 2022/2 sayılı tebliğde de ciro tabiri kullanılmıştır. Rekabet Kurulu Kararı² ile kabul edilen "Birleşme ve Devralmalarda İlgili Teşebbüs, **Ciro** ve Yan Sınırlamalar Hakkında Kılavuz"da da ciro ile ilgili açıklamalar getirmiştir.

III. Rekabet ihlallerinde Verilen Cezaya Baz Alınan Cironun Çeşitli Yönlerden Değerlendirilmesi

Biz bu çalışmamızda, rekabet ihlallerinde³ verilecek idari para cezalarında baz alınan gayri safi geliri, bir başka deyişle bu konuda cezaya esas alınacak ciro konusunu açıklamaya çalışacağız. 4054 sayılı Kanun'un, "İdari Para Cezası Başlığı" altındaki 16. Maddesi⁴ aşağıdaki şekilde düzenlenmektedir:

"... Bu Kanunun 4, 6 ve 7 nci maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa nihai karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idari para cezası verilir."

Maddede gayri safi gelirle ilgili olarak öngörülen hususlardan biri **hangi yılın gayri safi gelirinin cezada esas alınacağı** ve diğeri de **esas alınan yılın gayri safi gelirinin Kurul tarafından saptanmasıdır**. Cezaya baz alınacak yıl konusunda ise fazla bir tereddüt yoktur. Asıl olan nihai

¹ Türkçe anlamı "tur, dolaşım".

² Rekabet Kurulu'nun 26.03.2013 tarihli ve yine 05.04.2018 tarihli kararları.

³ Hem usulü ihlallere ve hem de esas yönünden rekabet ihlalleri nedeniyle verilen idari para cezalarında uygulanmaktadır.

⁴ 23.01.2008 gün ve 5728 sayılı yasanın 472. maddesi ile değişik.

karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan gayri safi gelirin baz alınmasıdır. Eğer bu saptanamıyorsa, o zaman nihai karar tarihine en yakın mali yılın sonunda oluşan gayri safi gelir esas alınacaktır.

Örnek vermek gerekirse, Rekabet Kurulu 2022 yılının Şubat ayında karar veriyorsa, anılan maddeye göre 2021 mali yılının sonunda oluşan gayri safi geliri esas alacaktır. Ancak, 2021 mali yılına ilişkin beyannameler, başka bir deyişle vergi ile ilgili tüm bildirimler gelir vergisi için en son tarih olarak Mart 2022 sonuna kadar; kurumlar vergisine ilişkin bildirimler ise Nisan 2022 sonuna dek verileceği için karar tarihinde 2021 mali yılına ait rakamlar henüz ortaya çıkmadığından Rekabet Kurulu cezayı en yakın mali yıl olan 2020 yılına ait rakamlara göre verecektir.

Madde de geçen ikinci unsur, cezaya esas alınacak gayri safi gelirin Kurul tarafından saptanmasıdır. Maddede Kurul'un bu gayri safi geliri nasıl saptayacağı konusunda net bir açıklık yoktur. Sadece aynı maddenin 4.fikrasında aşağıdaki hüküm bulunmaktadır:

“Kurul, üçüncü fıkraya göre idarî para cezasına karar verirken, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin ikinci fıkrası bağlamında, ihlalin tekerrürü, süresi, teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin piyasadaki gücü, ihlalin gerçekleşmesindeki belirleyici etkisi, verilen taahhütlere uyup uymaması, incelemeye yardımcı olup olmaması, gerçekleşen veya gerçekleşmesi muhtemel zararın ağırlığı gibi hususları dikkate alır.”

Bu hüküm gayri safi gelirin tespitinden ziyade idari para cezasında uygulanacak olan orana ilişkindir.

Aslında giriş bölümünde de açıkladığımız gibi gayri safi gelirin nasıl hesaplanacağı muhasebe kurallarına göre bel-

lidir. Gayrisafi gelirlere giren kalemlerin toplanması sonucu bulunacaktır. Kurul uygulamalarında, gayri safi gelir kavramından anlaşılanın tek düzen hesap planındaki net satışları olduğu birçok kararda kabul görmüştür⁵. Danıştay da birçok kararda Rekabet Kurulunun bu görüşünü kabul ederek aynı doğrultuda onama şeklinde kararlar vermiş ve talepleri reddetmiştir⁶.

Muhasebe yöntemlerine göre bulunan bir miktar konusunda Kurul neyi ve nasıl saptayacaktır? Kurul'a bu konuda verilen yetki nedir? Kurul bu yetkisini nasıl kullanacaktır? Yukarıda da belirttiğimiz gibi maddede bu konuda bir kural yoktur. Kanunun genel gerekçesinde ve 16. maddenin madde gerekçesinde de bu konuda bir bilgi ve açıklama bulunmamaktadır. Bu durumu ancak yargı içtihatları ile çözmek gerekir.

Mahkemeler, Rekabet Kurulu'na verilen bu yetkinin bir anlamda takdir yetkisi olduğunu söylemektedir. Biz de bu görüşe aynen katılıyoruz. Bu konuda çeşitli kararlarında Rekabet Kurulu'nun bu gayrisafi gelirin belirlmesine ilişkin yöntemini kabul etmiş bulunmaktadır.

Rekabet Kurulu'nun ve o tarihteki mahkeme kararlarına göre gayrisafi gelir konusunda teşebbüsün tüm gayrisafi gelirin baz alınması şeklindeki Kurul yaklaşımı ve yargı içtihadı devam ederken, daha sonra Rekabet Kurulu idari para cezası verilmesine ilişkin kararlarında bu içtihadını bir anlamda geçici olarak değiştirerek teşebbüsün tüm gayri safi gelirin değil sadece ilgili pazardaki gayri safi gelirin esas alınmasını kabul etmiştir. Yangın Sigortaları kararı⁷ ile Emaye Bobin Tel kararı⁸ ile bu yaklaşımda bulunmuştur. Danıştay, kısa süren adeta ara bir dönem gibi süren bu içtihadı yaklaşımı yine değiştirerek daha önceki kararlarında olduğu gibi, cezalarda teşebbüsün gayri safi gelirini esas alan görüşünü devam ettirmiştir. Yemek Çeki (Accor Servisleri)⁹ kararları buna örnek olarak gösterilebilir.

⁵ Rekabet Kurulu'nun 17.06.1999 gün ve 99-30/276-166 sayılı kararı.

⁶ Danıştay 10.Daire. 28.11.2002 gün ve 2000-6064,K.2002-4541 sayılı Pak Maya Kararı Karar da aynen “Anılan Yasa kuralındaki, “gayri safi Gelir” kavramı ile teşebbüsün Pazar içindeki gücünü esas alan bir yaklaşımın sergilendiği, bu nedenle gayri safi gelir unsurları arasında bir ayrıma gidilmediği, bakılan uyumsuzlukta uyumlu eylemle uyumlu eylemle ilgili davranışların 1999 yılı içerisinde de devam ettiği nin saptanması üzerine ceza oranının uygulanacağı matrah olarak 1998 yılı gayri safi gelirin esas alındığı ve yasada öngörülen en yüksek oran %10 olmasına karşın %1 oranının uygulandığı göz önüne alındığında, davacının para cezasının hesaplanma biçiminin hukuka aykırı olduğu yolundaki savında isabet görülmemiştir” denilmiştir.

⁷ Rekabet Kurulu'nun 30.10.2003 gün ve 03-70/844-366 sayılı kararı.

(“4054 sayılı Kanun'un 16. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, yukarıda belirtilen ihlali gerçekleştirilen teşebbüslerin 2001 yılı yangın sigortası ciroları üzerinden taktiren;)

⁸ Rekabet Kurulu'nun 04.07.2007 gün ve 07-56/672-209 sayılı kararı (Karşı oy Sıraç ; “Aslan Anılan yasa kuralındaki “gayri safi gelir” kavramı ile teşebbüsün pazar içindeki gücünü esas alan bir yaklaşım sergilendiği, bu nedenle gayri safi gelir unsurları arasında bir ayrıma gidilmediği cihetle, Hes Hacılar Elektrik San. ve Tic. A.Ş.'nin toplam 333.426.176,09 YTL. Ciro sunun % 5'i olan 1.667.130,88 YTL. para cezası verilmesi gerekirken, **toplam ciro içerisinde tefrik edilerek sadece emaye bobin teli satış miktarı olan 17.339.279,53 YTL.** üzerinden % 5'i olan 86.696,40 YTL olarak, eksik para cezası tayini kanuna aykırıdır.”)

⁹ Danıştay 13. Dairesinin 16.10.2008 gün ve E.2006/5791,

Ancak daha sonra 2009 yılında Rekabet Kurulu'nun yapısı büyük ölçüde değiştikten sonra verdiği kararlardan birisi olan Medikal Gazlar¹⁰ kararında da, ceza verilirken ihlal olduğu belirlenen ilgili pazardaki gayrisafi gelirleri esas alınmıştır. Burada da pazara ve ilgili teşebbüslerin diğer işgal alanı olan sanayi gazlarındaki pazar payının büyüklüğü dikkate alınarak takdir yetkisi bu yönde kullanılmıştır. Daha sonra ise Rekabet Kurulunun verdiği kararlardan birisi olan diyaliz kararında ise¹¹ pazarın “diyaliz cihazları pazarı” ve “diyaliz sarf malzemeleri pazarı” olması ve teşebbüslerin her iki pazarda da ihlalde bulunması karşısında, bir firmanın kendisi için ilgili pazarın cirosunun esas alınması yolundaki talebini de reddederek, teşebbüslerin tüm gayri safi gelirlerini esas almış ve takdir yetkisini bu yönde kullanmıştır. Yine Kurul 2012 yılında verdiği kuru incir kararında kuru meyve ihracatı yapan teşebbüsler hakkında verilen kararda, ‘kuru incir’ ciroları esas alınmıştır¹².

Rekabet Kurulu CK Akdeniz, Akden ve Akdeniz Edaş'ın birbirlerine yaptıkları satışlardan gelen gelirlerin dışarıda bırakılması gerektiği yolundaki savunmalarını kabul ederek, cironun çifte hesaplanması üzerinden ceza verilmesinin adil olmayacağı saptamasını yaparak, grup içi satışları çifte hesaplama mahale vermeme adına, takdir yetkisini isabetli bir şekilde kullanarak, gayrisafi gelire dahil etmemiştir¹³.

Birtakım yazarlarca¹⁴, Rekabet Kurulu'nun Sun Express kararında¹⁵ sadece Türkiye’de elde edilen gelirlerin esas alınması gerektiği yönündeki savunmayı reddettiği belirtilmekte ise de anılan kararda Rekabet Kurulu, dosyada pazar olarak belirlenen Almanya kalkış Türkiye varışlı ve Türkiye kalkış Almanya varışlı hatlardan elde edilen gelir olarak ilgili pazarın cirosu, verilen idari para cezasına esas alınmıştır. Rekabet Kurulu bu kararında da, takdir yetkisini kullanarak istikrarlı tutumunu sürdürmüş ve tüm gayrisafi geliri değil ilgili pazardaki gayrisafi geliri cezaya baz olarak almıştır.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, 4054 sayılı Kanunun 16.maddesi ile verilebilecek idari para cezasında Rekabet Kurulunca gayri safi gelir yönünden **hangi yılın gayri safi gelirinin cezada esas alınacağı** ve diğeri de **alınan yılın gayri safi gelirinin Kurul tarafından saptanmasıdır**. Yılın saptanması konusunu kısa da olsa yukarıda açıkladık. Bu nedenle tekrar açıklamaya gerek olmadığını düşünüyoruz.

Yine 16. maddeye dönersek; yasa koyucu, hangi yılın gayri safi gelirinin esas alınacağını belirttikten sonra ve Kurul tarafından saptanacak gayri safi gelirin esas alınması düzenlemesi getirilmiştir. Başka bir deyişle madde ile Kurula, gayri safi gelirin saptanması konusunda bir takdir yetkisi tanınmıştır. Gayri safi gelirin ait olduğu yıl ve yine gayri safi geliri getiren kalemlere ilişkin gerçekleşen miktarlar somut ve kesin veriler olduğuna göre Rekabet Kurulu bu şartlarda neyi saptayacaktır? Teşebbüsün muhasebe kayıtları ile gerçekleşen rakamları Rekabet Kurulunun değiştirmesi mümkün olmadığı için bu rakamları baz alan Rekabet Kurulunun takdir yetkisi hangi alana ait olacaktır? Rekabet Kurulunun birçok kararında belirtildiği ve yine karşı oylarda da vücut bulan bazı görüşlere göre “Anılan yasa kuralındaki “gayri safi gelir” kavramı ile teşebbüsün pazar içindeki gücünü esas alan bir yaklaşım sergilendiği, bu nedenle gayri safi gelir unsurları arasında bir ayrıma gidilmediği”^{16 17} yolundaki görüşe katılmak mümkün değildir. Eğer yasa koyucu böyle bir görüşü kabul etse, Rekabet Kurulu’na cezaya esas alınan gayri safi gelirin saptanması yolunda bir takdir yetkisi vermezdi ve doğrudan teşebbüsün tüm gayri safi gelirlerini baz alınacağını belirterek bu yolda bir düzenleme yapardı. Biz bu nedenle yasa koyucunun gayri safi gelirin ait olduğu bölümler yönünden bir başka deyişle, gayri safi gelirin işgal alanlarına ilişkin genişliği yönünden Rekabet Kuruluna bir takdir yetkisi verildiğini düşünüyoruz. Aşağıda göstereceğimiz Rekabet Kurulu kararları ile bunu ortaya koyacağız. Diğer yandan; “Rekabet Kurulunun bu yönde bir takdir

K.2008/6795 sayılı kararı: “Her ne kadar davacı tarafından, yemek çeki pazarlama faaliyetinde bulunulması nedeniyle cirolarının “çek bedeli” olmadığı, alınan komisyondan oluştuğu, dolayısıyla cironun yanlış hesaplandığı ileri sürülmüşse de, 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu’ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ’in 4. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “Ciro tek düzen hesap planına göre bir önceki mali yıldaki net satışlardan oluşur.” kuralı uyarınca davacının yemek çeki satışlarından elde ettiği gelir esas alınarak hesaplanan idari para cezasında bu yönüyle de hukuka aykırılık bulunmamaktadır.”

¹⁰ Rekabet Kurulu’nun 11.11.2010 gün ve 10-72/1503-572 sayılı kararı “İlgili teşebbüslere verilecek cezalar hesaplanırken, teşebbüslerin

ilgili pazardaki 2009 mali yılı sonunda oluşan gayri safi gelirleri dikkate alınmıştır.”

¹¹ Rekabet Kurulu’nun 23.12.2010 gün ve 10-80/1687-640 sayılı kararı.

¹² Rekabet Kurulunun 16.03.2012 gün ve 12-12/383-112 sayılı kararı.

¹³ Rekabet Kurulunun 20.02.2018 gün ve 18-06/101-52 sayılı kararı.

¹⁴ GÜNDÜZ, Harun, Yüksek Lisans Tezi “Rekabet Hukukunda Uygulanan İdari Para Cezaları” Sayfa : 47

¹⁵ 27.10.2011 gün ve 11-54/1431-507 sayılı Sunexpress kararı

¹⁶ 04.07.2007 gün ve 07-56/672-209 sayılı Rekabet Kurulu Kararı (Üye Sıraç Aslan Karşı oy)

¹⁷ 07.03.2011 gün ve 11-13/243-78 sayılı Rekabet Kurulunun Banka Promosyon kararı (Üye Cevdet İlhan Günay Karşı oy)

yetkisi veya seçim hakkı yoktur. Rekabet Kurulu 16. maddeye göre teşebbüsün kararda baz alınması gerekli olan yılın tüm gayri safi gelirlerini, başka bir deyişle tüm iştigal alanındaki gayri safi gelirleri toplamını esas almak zorundadır.” şeklindeki bir sava karşılık yukarıda anılan 16. maddeye yasa koyucu tarafından getirilen “*ve kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin*” ibaresinin anlamının neyi ifade ettiğinin sorulması gerekir. Çünkü cezaya baz alınan yıla ait tüm gayri safi gelirler gerçekleşen yani teşebbüs tarafından yıl içinde sağlanan gelirler olup, bu sabit bir rakamdır.

Rekabet Kurulu kalkıp hayır yanlış ve eksik bilgi verme dışında senin cironu, gayri safi gelirini değiştiriyorum diyemez. Yani bir örnekle açıklarsak; (X) teşebbüsünün (Y) yılında gayri safi geliri 100.000 TL ise Rekabet Kurulu bunu ben 80.000 TL’ye indiriyorum diyemez. Bu nedenle Rekabet Kurulu matematiksel olarak kesin bir miktarı değiştiremeyeceğine göre, yukarıda açıklanan hükme göre “**kurul tarafından saptanılacak**” olan nedir? Bunu irdelemek gerekir.

Yasa koyucu yukarıda açıkladığımız savı (teşebbüsün doğrudan tüm gayri safi gelirinin verilen cezaya esas alınacağını bunun dışında bir seçeneği olmadığını) murad etse idi, maddeye Kurula saptama yolunda bir yetki vermez ve böyle bir hüküm sevk etmezdi. Gayri safi gelirin saptanması yolundaki Kurul yetkisine gelirsek bu yetki gayri safi gelirinin pazar bazında elde edilen gelirlerin cezaya esas alınmasına ve yine grup içi satışlar ile ihracat gelirleri gibi gelirlerin seçimine ilişkin bir takdir yetkisi kullanımıdır.

Az önce verdiğimiz gibi örnek vermek gerekirse; (X) teşebbüsünün (Y) yılında (A) pazarındaki geliri 90.000 TL (B) pazarındaki payı 10.000 TL olduğunu varsayalım. Bu teşebbüsün (A) veya (B) Pazarında ihlal eylemi gerçekleştirmesine göre kurul anılan takdir yetkisini kullanabilecektir. Büyük bir olasılıkla (A) pazarındaki ihlal karşısında tüm gayri safi gelir olan 100.000 TL (90.000+10.000) cezaya baz olarak alacak, (B) pazarındaki olası bir ihlalde ise, bu pazardaki gayri safi gelir toplamının payının, tüm gayri safi gelirlerine göre oldukça küçük olması nedeniyle 16.maddedeki takdir yetkisini kullanarak cezaya esas olarak (B) pazarındaki gayri safi geliri olan 10.000 TL’yi alacaktır. Nitekim Rekabet Kurulu birçok kararda bu şekilde

takdir yetkisi kullanmıştır. Çalışmamızın içerisinde bu kararlardan örnekler verilmiştir.

Olayın niteliği, ihlalin gerçekleştiği pazarın durumu ve büyüklüğü vb. unsurlar esas alınarak bu yolda karar verilmiştir. Rekabet Kurulu her ne kadar kararlarında, kendisini bu şekilde karar vermeye sevk eden nedenlerini açıklamasa da bu faktörlerin dikkate alındığını tahmin ediyoruz. Gelecekteki kararlarında, Rekabet Kurulu’nun kendisini bu yolda karar vermeye yönlendiren sebepleri de açıklayacağını umuyoruz.

Bu bilgilendirme, hukuk devletinin şeffaflığı ilkesine de uygun bir davranış olacaktır. Çünkü çeşitli Danıştay Kararlarında da¹⁸ takdir yetkisinden söz edilmiş, takdir yetkisinin mutlak olmayıp, kamu yararı ve hizmet gerekleri ile sınırlı olduğu belirtilmiştir. Bu nedenlerle, Rekabet Kurulu verdiği ceza kararlarında ben tüm gayri safi geliri veya ilgili pazardaki gayri safi geliri aldım, gerekçesini açıklamam takdirim böyledir diyemez ve dememelidir. Kararında neden takdir yetkisini tüm gayri safi geliri veya ilgili pazardaki gayri safi geliri almak şeklinde kullandığını gerekçelendirmek zorunda olmak, hukuka saygılı ve açık idarenin bir ödevidir.

Rekabet Kurulu, örneğin, Banka (I) kararı olarak adlandırılan banka promosyon kararında, bankaların tüm iştigal alanlarına ilişkin gayri safi gelirine göre değil, tüm iştigal alanlarına göre daha önemsiz ve daha küçük bir pazar olan ihlalin geçtiği sadece “bireysel bankacılıktan” elde edilen gayri safi geliri baz almıştır¹⁹. Kanımızca bu Rekabet Kurulunun takdir yetkisinin kullanımı adına isabetli olmuştur. İhlal promosyon alanında geçtiği ve bankanın iştigal alanını kapsayan tüm pazarlara göre ufak olması, bu ihlalden daha küçük bir kesim ve daha küçük bir ekonomik bölümün etkilenmesi Rekabet Kurulu’nun bu kararı almasına etken olmuştur.

Aynı Rekabet Kurulu, yine bankalarla ilgili kredi faizleri, mevduat faizleri ve kredi kartı faizleri ile ilgili ihlale ilişkin verdiği Banka II kararı olarak rekabet literatüründe yer almış olan kararında ise haklı olarak, ihlalin bankaların iştigal alanlarının büyük bir bölümünü kapsadığı için tüm gayri safi gelirini cezaya esas almıştır²⁰. Kanımızca Rekabet Kurulu’nun bu konudaki takdir yetkisinin kullanımı da

¹⁸ Danıştay 5. D., E. 2008/4162, K. 2010/3090, T. 12.5.2010 www.kazanci.com (E.T.: 15.06.2017)

¹⁹ Rekabet Kurulunun 07.03.2011 gün ve 11-13/243-78 sayılı Banka Promosyon kararı. Kararda ; “Bu nedenle bankaların 2010 yılı toplam

gayri safi gelirleri yerine, bireysel bankacılıktan elde ettikleri gayri safi gelirlerinin ceza hesaplamasında esas alınması gerektiği” belirtilmiştir.
²⁰ 08.03.2013 gün ve 13-13/198-100 sayılı Rekabet Kurulunun Banka II Kararı:

isabetli olmuştur. Rekabet Kurulu gayri safi gelirin saptanmasında daha önceki Banka I promosyon kararındaki doğru ve istikrarlı tutumunu bu kararla da sürdürmüştür.

Rekabet Kurulu maya üreticileri Öz Maya, Dosu Maya ve Pak Maya'nın aralarında anlaşarak ekmek üretiminde kullanılan yaş maya fiyatlarını yükselttikleri gerekçesiyle verilen kararında, gelirlerinin önemli kısmı ihracat gelirleri olmasına rağmen, haklı olarak ihlalin söz konusu olduğu yaş maya piyasasındaki gayri safi gelirlerini esas alarak idari para cezasına ilişkin kararını tesis etmiştir²¹. Ancak, ihracattan elde edilen gelir nedeniyle de cezada indirimle gidilmiştir.

Rekabet Kurulu'nun yasa koyucu tarafından düzenlenen takdir yetkisinden ve bu takdir yetkisinin kullanımına ilişkin kararlarından söz ettikten sonra, kısaca Ceza Yönetmeliği olarak adlandırdığımız "Rekabeti Sınırlayıcı Anlaşma, Uyumlu Eylem ve Kararlar ile Hakim Durumun Kötüye Kullanılması Halinde Verilecek Para Cezalarına İlişkin Yönetmelik'in²² 3.maddesinin (f) fıkrasında, "Yıllık Gayri Safi Gelir", tek düzen hesap planındaki net satışları veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa, Kurul tarafından saptanacak olan, net satışlara en yakın gelir olarak tanımlanmıştır. Bu ilkenin **usule ilişkin etkisi** sonraki yargılamaların/soruşturmaların yasaklanması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu ilkeye göre, ilk yargılama/soruşturma verilen kararın kesinleşmesi üzerine ikinci kez yargılama/soruşturma yapılmamasıdır. Bu durum, ilkenin kesin hükmün önleyici etkisi ile doğrudan ilişkisi bulunduğunu göstermektedir.

IV. İhlale Konu Faaliyetin Geçtiği Pazardaki Gayri Safi Gelirin Yıllık Gelirler İçindeki Payının Düşük Olması Konusu

Yukarıda sözünü ettiğimiz Ceza Yönetmeliği'nin "*Hafifletici Unsurlar*" başlığı altındaki 7. maddesinin 1. fıkrasında indirim nedenleri sayılmış ve bu indirim nedenlerinden sonra "*gibi haller*" tabiri ile bu hükmün tadadı olduğu bir anlamda belirtilmiştir. Maddede sayılan indirim nedenlerinden birisi de "... ihlal konusu faaliyetlerin yıllık gayri safi gelirler içerisindeki payının çok düşük olması" halidir. Birisi çıkıp, siz 4054 sayılı yasanın 16. maddesinde gayri safi gelirin saptanması konusunda Rekabet Kurulu'nun bir

takdir yetkisi olduğunu, teşebbüsün ihlal konusu iştiğal alanının tüm iştiğal sahası içinde küçük olması halinde, ceza uygulanmasında, bu ilgili iştiğal alanına yani bu pazara ilişkin gayri safi gelirin esas alınacağını ileri sürmektesiniz; oysa yukarıda açıkladığınız Ceza Yönetmeliğinin 7. maddesinde bu durum bir indirim nedeni olup bu durumda hem gayri safi gelirin bu şekilde daha düşük esas alınması hem de indirim nedeni kabul edilmesi mükerrer bir uygulama olmaz mı diyebilir. Bu durumda verilecek yanıt hayır olmazdır. Şöyle ki, 4054 sayılı yasa olduğu için yasa koyucu tarafından düzenlenmiş olup, Ceza Yönetmeliği ise Rekabet Kurulu tarafından tesis edilmiştir. Ayrıca ikisi birbirinden farklı kavramlardır. Kanunda düzenlenen gayri safi gelirin tespiti konusunda Rekabet Kurulunun bir takdir yetkisi kullanımıdır. Yönetmelikte ise düzenlenen, Rekabet Kurulunca öngörülen cezadan bir indirim nedeni dir. Şartları varsa her ikisinin birlikte veya tek tek kullanımı söz konusu olabilir

Kanımızca olayın niteliğine göre her iki maddenin (Kanun ve Yönetmelik maddelerinin) birlikte kullanımı veya sadece bunlardan bir maddenin kullanımı hatalı olmaz. Ayrıca Rekabet Kurulu, olayın özelliklerine göre, yasa maddesi gereğince uyguladığı ve ilgili pazarın gayri resmi gelirini baz alarak kullandığı takdir yetkisinden sonra Yönetmelikteki hükmü uygulamayacağı gibi, tersine uygulaması da mümkündür. Şöyle ki; çok büyük bir teşebbüsün, hakaniyetin gerektiği durumlarda; rekabet ihlali yaptığı pazardaki payının çok küçük olması halinde bu pazardaki gayri safi geliri baz alarak ceza verilip, yine yönetmelikteki indirim maddesinin uygulanmasında hiçbir engel ve usulsüzlük olmaz. Bu konuda Rekabet Kurulunun UN Ro-Ro kararını örnek olarak gösterebiliriz²³. Rekabet Kurulu bu kararında, hem cezaya esas olarak ihlalin olduğu ilgili pazardaki gayri safi geliri esas almış, hem de bu pazardaki gayri safi gelirin düşük olması nedeniyle yukarıda anılan Ceza Yönetmeliği'nin 7/1 maddesindeki indirim maddesini uygulamıştır. Rekabet Kurulu kararında aşağıdaki değerlendirme yapılmıştır:

"...Dolayısıyla Yönetmeliğin 5. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi çerçevesinde, ilgili te-

"Teşebbüslere uygulanacak idari para cezasının belirlenmesine ilişkin olarak yukarıda yer verilen değerlendirmeler sonucunda teşebbüslerin, Rekabet Kurulu'nun 2010/4 sayılı Tebliği'ne göre belirlenen 2011 yılına ait ciroları üzerinden..."²¹

²¹ Rekabet Kurulunun 22.10.2014 gün ve 14-42/783-346 sayılı kararı.

²² 15.02.2009 gün ve 27142 sayılı resmi Gazetede yayımlanmıştır

²³ Rekabet Kurulunun 01.10.2012 gün ve 12-47/1413-474 sayılı kararı sayfa 71.

şebbüsün ro taşımacılığı hizmetlerinden elde ettiği 2011 yılı yıllık gayri safi gelirinin yüzde birinin temel para cezasına esas teşkil eden oran olarak alınması uygun görülmüştür.”

Kararın aynı sayfasında devamla Ceza Yönetmeliği'nin 7. maddesinden söz ederek ceza ile ilgili gerekçelendirme yapılmıştır:

“... Bu hüküm uyarınca, teşebbüsün ihlale konu faaliyetlerinin gerçekleştiği alt pazar olan Türkiye-Fransa ro hattından elde ettiği gelirlerin toplam hat gelirleri içindeki payının düşük olması sebebiyle temel para cezasının beşte üç oranında indirilerek teşebbüse, ro taşımacılığı elde ettiği hizmetlerinden 2011 yılı yıllık gayri safi gelirinin binde dördü oranında idari para cezası uygulanması uygun görülmüştür.”

Görüldüğü gibi Rekabet Kurulu temel para cezasına baz alınan gayri safi gelirin, tümü veya ihlalin olduğu pazar yönünden küçük olup olmamasına göre 16. madde hükmü doğrultusunda kullandığı takdir yetkisi konusu ile yine cezaya baz aldığı gayri safi gelirin, toplam gayri safi gelire göre az olması halinde Ceza yönetmeliğine göre indirim sebebi olarak uygulayacağı kuralı ayırık tutmuştur. Kısaca özetlersek, yukarıda da belirttiğimiz gibi Rekabet Kurulu, gayri safi gelir konusunda aynı kararın içinde 16. maddeye göre takdir yetkisini kullanıp, hem de şartları varsa Yönetmeliğin ilgili hükmünü ayrıca uygulaması yasal olarak mümkündür. Yasa ve Yönetmelik buna cevaz vermekte olup anılan kararda bunu kanıtlamaktadır.

V. Ciro Hakkında Danıştay Kararları

Danıştay 13. Dairesi rekabet Hukukunda idari para cezasına temel olan gayri safi hasıla konusunda, haklarında rekabet ihlali nedeniyle idari para cezası verilen ve cezaya baz olarak tüm gayri safi gelirlerinin esas alınmasına ilişkin yasaya aykırılığını ileri süren tarafların talepleri genel olarak reddedilmiş, ancak, tersine bir uygulama idari para cezasında ilgili pazardaki gayri safi gelirlerin baz alınması yoluyla verilen cezalarda da buna karşı çıkmamış, bir anlamda bu kararlardaki uygulamaları da onamak suretiyle zımnen kabul etmiştir. Burada, ilgili pazara ilişkin gayri safi gelirin baz alınması suretiyle haklarında ceza verilen teşebbüslerin dava açması halinde, Danıştay'ın dava açan

tarafın aleyhine olacağı, ceza hukukunda aleyhe bozma yasağı şeklinde anılan kural gereği meskut geçtiği ileri sürülebilir. Bu nedenle, Danıştay'ın Teşebbüsün tüm gayri safi gelir yerine ilgili pazara ilişkin gayri safi gelirinin alınması suretiyle verilen cezalarda, anılan cezanın iptali yolunda karar verilmesi davacının aleyhine olacaktır. Çünkü bu durumda ceza artacaktır. Artık verilen ceza, davacı için usulü müktesep hak şeklinde bir hakka bürünmüştür.

Böyle durumlarda, Ceza mahkemelerinde temyizi Sanık yapmışsa aleyhe bozma yasağı gereği ceza artamayacaktır. Ancak, bu aynı kararı Savcılık makamının mütalaası aleyhine mahkemece verilmiş ve Temyizi de ayrı veya sanıkla birlikte İddia makamı da yapmışsa, bu durumda kazanılmış bir haktan söz edilmeyecek ve aleyhe bozma yasağı söz konusu olmayacaktır. Böylece sanığın cezası da artacaktır.

İdari yargıya gelince, Rekabet hukukunu örnek olarak alırsak, bu durum temyiz eden tarafın (biz burada hem hakında soruşturma açılan ve hem de şikayetçi anlamında taraf kelimesini kullandık)²⁴ niteliğine göre hakkında soruşturma açılan tarafın dava açması halinde verilecek karar bu teşebbüsün aleyhine olacaksa kazanılmış hakkı korunacaktır. Ancak, Rekabet Kurulunca verilecek bir ceza kararında kararın sadece şikayetçi veya hem şikayetçi ve hem de hakkında ceza verilen teşebbüsün temyizi halinde kararın aleyhe bozulması mümkün olabilecektir.

Aleyhe bozma ile ilgili sonuç olarak aleyhe bozmanın söz konusu durumlarda bir başka deyişle ilgili pazara ilişkin gayri safi gelirin esas alındığı kararların temyizinde, eğer Danıştay aksini düşünüyorsa yani kararın bozulması gerektiği düşüncesinde ise, bu durumda vereceği karar; mealen, 4054 sayılı kanunun 16.maddesine göre verilecek cezada tüm gayri safi gelirin baz olarak alınması gerekirken, ilgili ihlalin olduğu pazara ilişkin gayri safi gelirin alınması her ne kadar bozulması gerekmekte ise de, kararın bozulması halinde davayı açan teşebbüsün aleyhine sonuç doğuracağı için bu haliyle onanmıştır” demelidir. Eğer Danıştay kararında bunu söylemiyorsa, kararın doğru olduğu, yasaya aykırı olmadığını zımnen kabul ettiği anlaşılmaktadır. Bu kararlar da Danıştay tarafından bu haliyle yasaya aykırı olmadığı anlaşılır. Danıştay'ın bu şekilde verdiği birçok karar vardır. Örneğin Banka promosyon kararında

²⁴ Rekabet Hukukunda “Taraflar” sıfatı hakkında soruşturma açılan teşebbüs için kullanılmaktadır.

(Banka 1) yukarıda da belirttiğimiz gibi ilgili Pazar (bireysel bankacılık pazarı) cezaya esas alınmış, dava konusu işlemin iptali dileğiyle açılan dava reddedilmiş olup,²⁵ dosya temyiz aşamasında İdari Dava Daireleri Kurulu'nun gündeminde olan davada, karar onanmış²⁶ ve davacının karar düzeltme istemi de reddedilmiştir.²⁷ Yine aynı şekilde ilgili pazardaki gayri safi gelir baz alınmak şeklinde karar verilen medikal gazlara ilişkin As Gaz kararının iptali dileği ile açılan dava²⁸ reddedilmiş, kararın temyizi için dosya İDDK da olup,²⁹ kararın yürütülmesinin durdurulması da reddedilmiştir. Özetle, Rekabet Kurulunca ilgili pazardaki gayri safi gelirin esas alınarak verilen kararların onanması da bu uygulamanın zımnen kabul edildiği sonucunu çıkmaktadır.

Danıştay'ın Pak Gıda,³⁰ YKM,³¹ Boyner,³² Siemens,³³ Bemka³⁴ ve HES³⁵ Elektrik kararlarında, Kanunun 16.maddesinde İdari para cezasının gayri safi gelir üzerinden verileceği, bu doğrultuda yurt içi- yurt dışı gelir ya da ilgili ürün pazarından elde edilen gelir bakımından bir ayrıma gidilmediği görülmektedir. Son yıllarda Danıştay'ın bu tutumunu sürdürdüğü ve Rekabet Kurulunun da daha sonraki kararlarında gayri safi gelir esas alınarak bu yolda karar vermeye devam ettiği görülmektedir. Yakın tarihli Antalya Liman kararında,³⁶ 4054 sayılı Kanun kapsamında teşebbüslere idari para cezası verilirken, 16.maddeye göre teşebbüslerin toplam cirolarının dikkate alınması gerektiği, dolayısıyla teşebbüse uygulanacak idari para cezasının belirlenmesinde sadece konteyner elleçleme hizmetleri pazarında gerçekleştirilen işlemlerinden elde ettiği gelirlerinin dikkate alınmasına dair savunmanın kabul edilmesinin mümkün olmadığı belirtilerek karar tüm gayri safi gelir esas alınarak verilmiştir.

VI. Teşebbüsün Lehine Olan Cironun Uygulanması Durumu

Bilindiği gibi, 4054 sayılı Kanunun 16.maddesinde³⁷ yukarıda da belirttiğimiz gibi, “... karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan veya bunun hesaplanması mümkün olmazsa karar tarihine en yakın mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerin...” hükmü bulunmaktadır. Bu hükme göre, idari para cezasına baz gayri safi gelir karar verildiği tarihten bir önceki yılın cirosu eğer bu mümkün olmazsa en yakın mali yılın cirosunun esas alınacağını belirtmiştir. Ancak, Rekabet kurulunun varit olan bir ihlal üzerine bu hükme göre verdiği bir kararın, yargı yerince iptali halinde vereceği yeni kararda, anılan hüküm gereği yeni verdiği karar tarihine göre mi bir önceki yılı cirosunu mu esas alacak, yoksa daha önce verdiği, 16. maddede yapılan değişikliği esas alarak eylem tarihinden önceki yılın cirosunu mu esas alacağını, Rekabet Kurulunun verdiği ve yargı yerince iptal edilen karar üzerine Rekabet Kurulunun yeni karar ve bu kararın yargı yerince denetimi üzerine verilen karar üzerinden açıklayalım.

Gözlükçü derneklerinin, dernek tüzüklerinde fiyat tespiti ve tespit edilen fiyatların uygulanmasına ilişkin maddelere yer verdikleri, “Gözlük Camı Rehberi” ve “Fenni Gözlükçüler Orijinal Fiyat Listesi” hazırladıkları iddiası ile ilgili olarak verilen Rekabet Kurulu kararının³⁸ sayılı kararının, Danıştay 13.Dairesince davacılar yönünden iptali³⁹ üzerine yeniden karar verilmiş, Bu karar Üzerine Rekabet Kurulu da yeniden bir karar vermiş⁴⁰ ve kararında 4054 sayılı Kanunun 23.01.2008 gün ve 5278 sayılı yasa ile değişik 16. maddesi ve para cezasında lehe düzenlemeler ile 2009 yılı sonunda oluşan gayri safi gelirleri dikkate alınarak takdiren yeni idari para cezası tesis etmiştir.

²⁵ Danıştay 13.Daire 02.11.2016 gün ve E.2011/3637, K.2015/3726 sayılı Akbank kararı.

²⁶ İDDK'nın 14.11.2018 gün ve E.2016/832, K.2018/4691 sayılı kararı.

²⁷ İDDK'nın 30.10.2019 gün ve E.2019/1179 ve K.2019/4860 sayılı kararı.

²⁸ Danıştay 13.Daire 09.02.2016 gün ve E. 2011/3834, K. 2016/213 sayılı Kararı.

²⁹ Danıştay İDDK 29.11.2012 gün ve E.2012/174 sayılı kararı.

³⁰ Danıştay 10.Dairesinin E.2000/6064, K.2002/4541 sayılı kararı.

³¹ Danıştay 13.Dairesinin 24.06.2008 gün ve E.2006/1149, K.2008/5031.

³² Danıştay 13.Dairesinin 24.06.2008 gün ve E.2006/1041, K.2008/5023 sayılı kararı.

³³ Danıştay 13.Dairesinin 02.11.2010 gün ve E.2007/9916, K.2010/4599 sayılı kararı

³⁴ Danıştay 13. Dairesinin 08.05.2012 gün ve E.2008/9080, K.2012/965

³⁵ Danıştay 13.Dairesinin 09.05.2012 gün ve E.2008/8485, K.2012/968 sayılı kararı.

³⁶ Rekabet Kurulunun 5.11.2020 gün ve 2048/666-291 sayılı kararı

³⁷ 23.01.2008 gün ve 5278 sayılı yasa ile değişik.

³⁸ Rekabet Kurulunun 31.08.2001 gün ve 01-42/424-107 sayılı kararı.

³⁹ Danıştay 13.Dairesinin 16.06.2010 gün ve E.2009/4595, K.2010/5127 sayılı kararı.

⁴⁰ Rekabet Kurulunun 16.12.2010 gün ve 10-78/1616-620 sayılı kararı.

Bu yeni Rekabet Kurulu kararı üzerine konu davacı idarece yargı yerine iptali dileğiyle taşınmış, Danıştay 13. Dairesi kararında⁴¹ aşağıdaki değerlendirme yapılmıştır:

“Öte yandan, 4054 sayılı Kanunun 16.maddesine 23.01.2008 gün ve 5278 sayılı Kanunla yapılan değişiklik nedeniyle, Kurul tarafından, karar tarihinden önceki yıla ait gayri safi gelirin mi, yoksa eylem tarihinden önceki yıla ait gayri safi gelirin mi lehe olduğu hususu araştırıldıktan sonra lehe olan 2009 yılı gayrisafi gelirinin dikkate alınarak karar tarihinden önceki yıla ait gayrisafi geliri üzerinden ... ceza verildiği görüldüğünden, kararın bu açıdan da hukuka uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.”

VII. Özel Tüketim Vergisi Ve Rekabet Cezalarında Gayri Safi Gelirlerdeki Önemi

Bilindiği gibi, 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun 4.maddesine ekli bulunan I, II, III ve IV sayılı tarifelere göre, özel tüketim vergisi aşağıdaki belirli mal ve araçlar üzerinde uygulanmaktadır:

- Çevreye zarar veren akaryakıt ve yağ türevi ürünlerde,
- Lüks taşıtlarda,
- İnsan sağlığına zarar veren tütün ve alkol ürünlerinde,
- Beyaz eşya, kürk gibi lüks tüketim ürünlerinde uygulanmaktadır.

Bu pazarlarda, faaliyet gösteren teşebbüsler hakkında açılan soruşturmalarda, teşebbüsler, yıllık gayri safi gelirleri içerisinde Özel Tüketim Vergisinin çok büyük bir yer kapladığını, ÖTV'nin niteliği itibarıyla kazanç ve gelirden ziyade harcamalar üzerinden toplanan bir vergi olduğu, ÖTV'nin yıllık gayri safi gelir içerisinde yer almasının sebebinin, devletin vergi toplama politikasından kaynaklandığını, ÖTV'ye konu aynı pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin hepsinden toplandığı için her hangi bir rekabetçi avantaj yaratmadığı, ÖTV'nin belirli sektörler için söz konusu olması nedeniyle, ÖTV'nin olduğu veya olmadığı

sektörler yönünden olası bir rekabet cezası söz konusu olduğunda, Anayasanın kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı olacağını ileri sürerek savunma yapmışlardır.

Rekabet Kurulu bu konuda verdiği akaryakıt kararında⁴², bu konuya ilişkin gerekçesinde, benzer bir savunmanın Mey İçki San. Tic. A.Ş.'nin hakim durumunu kötüye kullandığı şeklindeki ihlalin tespit edildiği soruşturmada⁴³ yapıldığı, verilen kararda, Mey İçki hakkında uygulanan idari para cezası Mey İçki'nin ÖTV de dahil olacak şekilde yıllık gayri safi gelirleri üzerinden saptandığını belirtmiştir. Bu uygulamanın yasal dayanağının ise 4054 sayılı Kanunun 16. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan aşağıdaki hüküm olduğu açıklanmıştır:

“Bu Kanunun 4, 6 ve 7.maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idari para cezası verilir.”

Bu konuda, Mey içki kararına benzer nitelikte çok sayıda karar olduğu belirtilmiş ve bu kararlardan bazılarında dipnotta yer verilmiştir⁴⁴.

Gerçekten ÖTV'ye tabi olan sektörlerle, ÖTV'ye tabi olmayan sektörler arasında gayri safi gelirin büyüklüğü yönünden büyük bir farklılık bulunmaktadır. Örneğin, bazı ürünlerde Katma Değer Vergisi oranı temel gıda maddelerinde %1 de olsa, bütün sektörlerde KDV söz konusudur. Oysa ÖTV yukarıda kanundaki listelerde yer aldığı gibi tahdidi bazı piyasalarda söz konusu olmaktadır. Bu da sektörler arasında farklılığa yol açmakta ve eşitsizliğe neden olmaktadır. Olası bir rekabet ihlali sonucu verilecek cezalarda ÖTV'ye tabi sektörlerde cezaya konu gayri safi gelir içerisinde ÖTV'de yer aldığından ceza miktarı bu sektörde bulunan teşebbüsler yönünden daha da büyümektedir. Rekabet Kurulu'nun dayanak aldığı, 16.maddeyi yukarıda açıklarken uzun bir şekilde Rekabet Kurulunun takdir yetkisinden yani Kurulca belirlenecek yıllık gayri safi gelirlerden söz ettik. Rekabet Kurulu nasıl ihlalin olduğu pazardaki ciroyu, cezaya baz gayri safi gelir olarak alıyorsa

⁴¹ Danıştay 13. Dairesi'nin 04.12.2017 gün ve E.2011/1012, K.2017/3533 sayılı kararı.

⁴² Rekabet Kurulunun 12.03.2020 gün ve 20-14/192-98 sayılı kararı.

⁴³ Rekabet Kurulu'nun 16.02.2017 gün ve 17-07/84-34 sayılı kararı.

⁴⁴ 11.01.2007 gün ve 07-02/28-8 sayılı Kavmar-Doluca kararı, 18.04.2011 gün ve 11-24/464-139 sayılı Otomotiv Kararı, 13.07.2011 gün ve 11-42/911-281 sayılı Efes Kararı, 19.11.2008 gün ve 08-65/1055-411 sayılı Türk Telekom Kararı.

burada da eşitsizliği yaratan ÖTV'yi çıkararak cezayı belirleyebilir. Çünkü yukarıda da belirttiğimiz gibi ÖTV diğer vergilerden farklı sektörler yönünden sınırlı olarak uygulanan bir vergidir. Diğer vergiler değişik oranlarda da olsa bazı muafiyetler hariç her sektör ve mükellef bazında söz konusu olmaktadır. Bu nedenle, Rekabet Kurulu bu konuda da yeni bir içtihat yaratabilir.

VIII. Rekabet Kurulu'nun Usulü Sürelere Uyması ile Ciro Arasındaki İlişki

Rekabet Kanunu'nun 16. maddesine yukarıda da belirttiğimiz gibi 2008 yılında yapılan değişiklikle usulü ve esasları rekabet ihlalleri sonucunda Kurul'un vereceği idari para cezasında baz alacağı gayri safi gelirin hangi yıla ait olacağı konusu düzenlenmiş ve 3. Fıkrasında aşağıdaki hüküm getirilmiştir:

“Bu Kanunun 4, 6 ve 7.maddelerinde yasaklanmış davranışlarda bulunanlara, ceza verilecek teşebbüs ile teşebbüs birlikleri veya bu birliklerin üyelerinin nihai karardan bir önceki mali yıl sonunda oluşan ve Kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelirlerinin yüzde onuna kadar idari para cezası verilir”

Burada görüleceği üzere “nihai karardan bir yıl önceki mali yıl sonunda oluşan ve kurul tarafından saptanacak olan yıllık gayri safi gelir” esası getirilmiştir. Yine aynı yasanın 48. maddesi uyarınca verilen nihai kararın, anılan maddenin 1. fıkrasına göre, sözlü savunma toplantısı yapıldıktan sonra aynı gün, bu mümkün olmaz ise gerekçesi ile birlikte 15 gün içinde karar verileceği hükmü getirilmiştir. Bu hükümde, Rekabet Kurulu'nda geçen önaraştırma, soruşturma ve birleşme & devralma işlemlerindeki sürecin sonlanması gösterilirken, yasanın 9. maddesinde de sürecin başlangıcı olarak resen veya ihbar, şikâyet ya da Bakanlığın talebi gösterilmiştir.

Rekabet Kurumu'nun görevleri kendisine anılan yollarla intikal eden konuları, yine yasada öngörülen usul ve esaslara göre araştırıp inceleyip 48. maddede öngörülen şekilde nihai karara bağlayacaktır. Konumuza örnek olarak kendisine intikal eden rekabet ihlali konusunda kanunda öngörüldüğü şekilde ilk incelemesini, önaraştırma, soruşturma aşamalarını yürütecek bu aşamada taraflardan 1. Yazılı savunma, 2.yazılı savunma ve ek görüşe karşı 3. Yazılı savunma ve akabinde resen veya tarafların talebi üzerine sözlü savunma toplantısı ile oluşan süreç yukarıda sözü

edilen nihai kararlar sona ermektedir. Yasa koyucu, kısaca belirttiğimiz bu süreç içerisinde tüm aşamalar için çeşitli bağlayıcı süreler öngörmüştür (örneğin; önaraştırma, soruşturma, yazılı savunma süreleri vb. süreler.)

Rekabet Kanununun 43. maddesine göre soruşturmanın 6 ay sürede bitmesi gerektiği, bir kereye mahsus olarak 6 ay uzatılabileceği dikkate alındığında, kanun tarafından öngörülen süreler esas alınarak sürecin başlangıcından nihai karara kadar 1 yıl 6 aylık sürede kabaca bitmesi gerektiğini düşünersek, bu sürenin başlangıcına göre nihai karar tarihi değişecektir. Ancak, bu yasa gereği olan, yasaya uygun bir süreçtir. Bu durumda, 1 yıl 6 ay sürececek normal bir süreçte örneğin; 2021 yılının 1. ayında Rekabet Kurumuna intikal eden bir rekabet ihlaline ilişkin süreç 2022 yılı içinde nihai karara bağlanacaktır. Ancak, 2021 yılının 7. ayında Rekabet Kurumuna intikal eden bir rekabet ihlaline ilişkin süreç ise 2023 yılı başlarında bitecektir.

İlk örnekte, olası bir idari para cezasına baz olarak teşebbüsün 2021 yılı gayri safi geliri alınarak karar verilecek, ikinci örnekte ise normal sürecin yine 2023 te bitmesi nedeniyle 2022 yılı gayri safi geliri esas alınarak karar tesis edilecektir. Buraya kadar verdiğimiz her iki örnekte yasanın 16.maddesine uygundur. Kurulun yasada öngörülen sürelerle uyularak verilen her iki kararda, nihai kararın verilme tarihine göre bir önceki yıl cirosunu esas alarak karar vermesi nedeni hukuka uygun kararlar olarak kabul edilecektir. Hukuka aykırı olarak sürelerin uzaması ve soruşturmanın sonucunun bu nedenle sakatlanması soruşturmanın başlangıçtan nihai karara kadar çeşitli süreçleri içerisinde olabilir. Bu sürelerle uymama durumu önaraştırma sürecinde olabileceği gibi, soruşturma aşamasının bazı bölümlerinde veya sözlü savunmanın geç yapılması gibi durumlarda söz konusu olabilir. Ama hangi süreçte olursa olsun bu durum hukuka aykırı olacaktır.

Örneklerimizi biraz değiştirirsek, kabaca normal karar verme süresi 1 yıl 6 ay olan bir soruşturma, kanunda öngörülen sürelerle uyulmaması nedeniyle 2 yılda bitirildiğini düşünersek, bu durumda yukarıda verdiğimiz ilk örnekte nihai karar 2022 yılında verilmesi gerekirken 2023 yılına sarkacak, ikinci örnekte ise 2023 yılında verilmesi gereken karar 2024 yılı içerisinde karar verilecektir. Her iki örnekte de, nihai kararın verilmesi Rekabet Kurulunun süreci bir yıl sonraya ötelemesi nedeniyle bunun sonucu olarak cezalara baz alınacak cirolarda ertesi yılın cirosu olacak ve

sonuçta büyük bir olasılıkla teşebbüslere verilecek cezalarda ciroların artması nedeniyle daha miktar olarak büyüyecektir. Çok küçük bir olasılıkta olsa ciro miktarı azalabileceğinden cezada miktar olarak azalabilecektir. Sonuç olarak normal soruşturma sürecinin Rekabet Kurumunca yasal sürele uyulmaması nedeniyle uzamasından dolayı ceza miktarının değişmesi hukuka aykırı olacak ve büyük bir olasılıkla teşebbüslerin aleyhine sonuç verecektir. Bu durumda Rekabet Kurulunun verdiği karar usul kurallarına uyulmaması sonucu olarak sakatlanacak ve işlem aleyhine iptal davası açılması halinde büyük bir olasılıkla iptale mahkum olacaktır.

Bu nedenle öncelikle Rekabet Kurulunun 4054 sayılı yasa da öngörülen sürele kesinlikle uyması ve hukuka uygun karar vermesi gerekir. Eğer sürele uyulmaz ise Rekabet Kurulu işlemin iptalini önlemek ve hakkaniyete uygun karar vermek istiyorsa bu durumda, normal sürece göre karara esas alınması gereken ciro ile karar tarihine göre esas alınması gereken cirolar arasında miktar yönünden mukayese yaparak teşebbüsün lehine olan ciroyu esas alarak karar vermesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Bu konu ile ilgili somut bir örnekten de söz etmek isteriz. MDF ve yonga levha pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin aralarında anlaşarak fiyat arttırmak, müşterileri arasında ayrımcılık yapmak, talep edilen bir ürünün tedariki için başka bir ürünün alımını şart koşmak, bağlantı uygulaması ile yeniden satıcıların faaliyetlerini zorlaştırmak ve mal vermeyi reddetmek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal ettikleri ile Orman Genel Müdürlüğü tarafından sektöre tahsis edilen odun hammaddesinin dağıtımının MDF ve Yonga Levha Sanayicileri Derneğı tarafından yapılması suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinin ihlal edildiğı gerekçesiyle soruşturma başlatılmıştır. Soruşturma neticesinde Kurul, 11 teşebbüs hakkında aralarında anlaşarak fiyat arttırdıkları gerekçesiyle Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerinden bahisle teşebbüslere çeşitli miktarlarda idari para cezası vermiştir. Bu soruşturmada, yasanın öngördüğü sürele uyulmaksızın soruşturma süreci uzatılmış ve sonuçta yukarıda belirttiğimiz durumun bir başka deyişle karara esas alınan ciro yılının değişmesi nedeniyle ceza miktarının aleyhe değişmesi söz konusu olmuştur. Somut örneğı böyle özetledikten sonra, olayda uygulanacak süre hükümlerini açıklamak isteriz.

4054 sayılı Rekabet Kanununun "Sözlü Savunma Toplantısı" başlıklı, 46. maddesinin 2. fıkrasında; "*Sözlü savunma toplantısı, soruşturma safhasının bitiminden en az 30 gün en çok 60 gün içinde yapılır. Sözlü savunma toplantısı davetiyeleri sözlü savunma toplantısı gününden en az 30 gün önce taraflara gönderilir.*" hükmü yer almış, yine aynı kanunun, "*Nihai Karar*" başlıklı 48.maddesinin 1. fıkrasında da "*Sözlü savunma toplantısı yapıldıktan sonra aynı gün, bu mümkün olmaz ise gerekçesi ile birlikte 15 gün içinde karar verilir.*" düzenlemesi yer almaktadır Buna göre, sözlü savunma soruşturmanın bitmesinden sonra talep varsa veya resen; soruşturma safhasının bitmesinden sonra en erken 30 gün, en geç ise 60 gün içinde yapılması gerektiğı, sözlü savunma toplantısının yapılmasından sonra aynı gün, bunun mümkün olmaması halinde en geç 15 gün içinde nihai kararın verilmesi amir hüküm olarak düzenlenmiştir.

Kararın 2021 yılı içinde alınmasından dolayı Rekabet Kanununun anılan 16. maddesi gereğı bir önceki yıla ait gayri safi gelir baz alınarak 2020 mali yılı sonunda oluşan ve Kurul tarafından belirlenen yıllık gayri safi gelirlerine göre idari para cezası tesis edilmiştir. Oysa, Rekabet Kanunu gereğı sözlü savunma toplantısı Rekabet Kanunu'nda öngörülen sürele içinde yapılsa ve yine nihai karar yasal süre içerisinde verilse bu durumda karar mutlaka 2020 yılı içinde verileceğinden, idari para cezasına baz gayri safi gelirden 2019 yılına ait olacak ve verilen ceza miktarı müvekkil lehine değişecekti. Bu durumda, somut olayımızda Rekabet Kurulunca sürele uyulmaması nedeniyle davanın sonucu miktar açısından değişmektedir. Eğer somut olayımızda, süreye uyulsa ve sözlü savunma toplantısı 2020 yılında yapılsa, bu durumda, idari para cezasına esas alınacak gayri safi gelir 2019 yılına ait olacak ve bu gecikme sonucu etkilemeyecektir. Yasal sürele uyulup, uyulmaması sonucu etkilemesi yönünden değerlendirmek ve ona göre karar vermek gerekir düşüncesindeyiz.

Danıştay 13. Dairesi geçmiş dönemde Pak Maya ile ilgili 1. Derece olarak baktığı dosyada⁴⁵ davacı vekilinin önaraştırma süreleri ilgili olarak gecikme olduğu yolunda iddialarını aşağıdaki gerekçelerle reddetmiştir:

“Öte yandan, önaraştırma raporunun hazırlanması ve soruşturmanın açılmasına ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun’da öngörülen sürelerin disiplin nitelikte olduğu, söz konusu sürelere uyulmasının esasa etkili olmayan usul eksiklikleri niteliğinde olduğu, bu eksikliğin Kurul kararını kusurlandırıcı nitelikte bulunmadığı da açıktır. Bu itibarla, davacının anılan iddiası dayanaktan yoksun bulunmuştur.”

Danıştay’ın bu kararı, incelediği Pak Maya dosyası açısından isabetlidir. Gecikme olsa dahi, bu gecikme sonucu etkilemiyorsa Danıştay’ın deyişle Kurul kararını kusurlandırmıyorsa bu gecikmeden dolayı kararın iptali gerekemeyebilir. Ancak, gecikmeler sonucu etkiliyor ve kararı kusurlandırıyor bu durumda Kurul kararı sakat ve iptale mahkum bir işlem olacaktır. Bu durumda disiplin nitelikte olan bu süre, bu hüviyetinden çıkarak sonucu etkilemesi açısından uyulması zorunlu ve uyulmaması halinde işlemi sakatlayan bir süre niteliğine bürünecektir. Danıştay da kararında aynı hususu söylemektedir. Bu süreye uyulmasa bile esas etkilemeyen usul eksikliği niteliğinde olduğu ve bu eksikliğin kararı kusurlandırıcı olmadığını ileri sürmekle eğer bu süreye uyulmaması esas etkiliyor ve bu eksiklik nedeniyle karar sonucu değişiyorsa ve böylece bu durumda karar ise kusurlanır ve iptal edilmesi gerekir anlamı çıkmaktadır. Yukarıda anlattığımız dosyadaki somut olay tamamen bu durumda bulunan esas etkileyen ve kararı kusurlandıran bir süreye uyulmama eylemini işaret etmektedir.

Şunu da belirtelim ki, sözünü ettiğimiz Danıştay 13. Daire kararı, temyiz başvurusu üzerine Danıştay İdari Davalar Daireleri Kurulu’nca (“**DİDDK**”) incelenmiş ve karar onanarak kesinleşmiştir⁴⁶.

Burada bir noktayı daha belirtmek isteriz, eğer 4054 sayılı yasada öngörülen süreler Rekabet Kurulu’nun elinde olmayan nedenlerle (iş yoğunluğu vb.) uzuyor ve bu nedenle sonucu etkiliyorsa ve de ceza miktarı esas alınacak mali yılın farklı olması nedeniyle değişiyorsa, bu gecikmenin

ceremesini teşebbüsler çekmemeli, lehe olan cironun esas alınması ile ilgili bölümde de açıkladığımız gibi idari para cezası verilen yılın gayri safi geliri ile, soruşturmanın normal süresinde seyretmesi halinde idari para cezası verilmesi gereken yılın gayri safi geliri mukayese edilerek bunlardan hangisi teşebbüsün lehine ise o gayri safi gelirin karara esas alınması hem hakkaniyete uygun olacak hem de içtihat olarak kararın hukuka uygunluğu sağlanacaktır.

IX. Sonuç

4054 sayılı Yasanın 16. maddesine göre idari para cezasına esas alınacak gayri safi gelirin saptanması konusunda Rekabet Kurulu’na tanınmış takdir yetkisi kapsamında pazarın gücü ve büyüklüğü ile ilgili pazardan elde edilen gelirin teşebbüsün toplam gelirler içinde payı dikkate alınarak, teşebbüsün faaliyet gösterdiği tüm pazarlar yerine, ihlalin gerçekleştiği pazar cezada baz olarak esas alınabilir.

Öte yandan, Ceza Yönetmeliğinde düzenlenen hafifletici unsurlar nedeniyle cezanın indirimi, gayri safi gelirin saptanması dışında farklı bir husus olup, iki düzenlemenin birlikte ve ayrı ayrı veya sadece birisinin uygulanması olanağı vardır. Ayrıca yukarıda da belirttiğimiz gibi ÖTV’ye konu sektörlerde, diğer sektörlerle olan eşitsizliği gidermek adına gayri safi geliri Kurul’ca takdiri olarak hesaplar larken anılan vergiyi düşerek, kalan miktarı cezaya baz olarak karar vermek hakkaniyete uygun olacaktır.

Bunun dışında, Rekabet Kurulu’nca, Rekabet Kanunu’nda öngörülen sürelerle mutlaka uyulmalı eğer kendi dışında oluşan durumlar nedeniyle sürelerde gecikme oluyor ve karar yılına göre cezaya esas alınacak gayri safi gelir değişiyorsa bu durumda lehe olan gayri safi gelirin idari para cezasına esas alınması gerektiği inancındayız.

Ayrıca Rekabet Kurulu’nun hüküm fıkrasında toptancı bir yaklaşımla, mevzuatta yer alan maddeleri sıralayıp sonuçta şu oranda, şu miktarda ceza verdim alışkanlığını bırakması ve hüküm fıkrasında ayrıntılı olarak temel cezayı hangi oranda aldığını, Ceza Yönetmeliğinin hangi maddelerine göre hangi oranda artırım ve indirim yapıldığını sırayla açıkça yazmalı ve taraflarda bunu açıkça anlamalıdır. Hukuki açıklık bunu gerektirir.

⁴⁵ Danıştay 13.Dairesinin 11.12.2019 gün ve E.2015/3353, K.2019/4244 sayılı kararı.

⁴⁶ Danıştay İDDK’nun 29.09.2021 gün ve E.2020/1412, K.2021/1608 sayılı kararı.

KAYNAKÇA

GÜNDÜZ, Harun, Yüksek Lisans Tezi “Rekabet Hukukunda Uygulanan İdari Para Cezaları”

İÇTİHAT

İDDK’nın 14.11.2018 gün ve E.2016/832, K.2018/4691 sayılı kararı.

İDDK’nın 30.10.2019 gün ve E.2019/1179 ve K.2019/4860 sayılı kararı.

İDDK’nın 29.09.2021 gün ve E.2020/1412, K.2021/1608 sayılı kararı.

İDDK’nın 29.11.2012 gün ve E.2012/174 sayılı kararı.

Danıştay 13. Dairesi’nin 16.10.2008 gün ve E.2006/5791, K.2008/6795 sayılı kararı.

Danıştay 5. Dairesi’nin 12.5.2010 gün ve E. 2008/4162, K. 2010/3090 sayılı kararı.

Danıştay 13. Dairesi’nin 16.10.2008 gün ve E.2006/5791, K.2008/6795 sayılı kararı.

Danıştay 10. Dairesi’nin 28.11.2002 gün ve 2000-6064, K.2002-4541 sayılı kararı.

Danıştay 13. Dairesi’nin 02.11.2016 gün ve E.2011/3637, K.2015/3726 sayılı kararı.

Danıştay 13. Dairesi’nin 11.12.2019 gün ve E.2015/3353, K.2019/4244 sayılı kararı.

Danıştay 13. Dairesi’nin 16.06.2010 gün ve E.2009/4595, K.2010/5127 sayılı kararı.

Danıştay 13. Dairesi’nin 04.12.2017 gün ve E.2011/1012, K.2017/3533 sayılı kararı.

Danıştay 13. Dairesi’nin 09.02.2016 gün ve E. 2011/3834, K. 2016/213 sayılı kararı.

Danıştay 10. Dairesi’nin E.2000/6064, K.2002/4541 sayılı kararı.

Danıştay 13. Dairesi’nin 24.06.2008 gün ve E.2006/1149, K.2008/5031.

Danıştay 13. Dairesi’nin n 24.062008 gün ve E.2006/1041, K.2008/5023 sayılı kararı.

Danıştay 13. Dairesi’nin 02.11.2010 gün ve E.2007/9916, K.2010/4599 sayılı kararı.

Danıştay 13. Dairesi’nin 08.05.2012 gün ve E.2008/9080, K.2012/965 sayılı kararı.

Danıştay 13. Dairesi’nin 09.05.2012 gün ve E.2008/8485, K.2012/968 sayılı kararı.

Rekabet Kurulu’nun 17.06.1999 gün ve 99-30/276-166 sayılı kararı.

Rekabet Kurulu’nun 30.10.2003 gün ve 03-70/844-366 sayılı kararı.

Rekabet Kurulu’nun 04.07.2007 gün ve 07-56/672-209 sayılı kararı.

Rekabet Kurulu’nun 11.11.2010 gün ve 10-72/1503-572 sayılı kararı.

Rekabet Kurulu’nun 23.12.2010 gün ve 10-80/1687-640 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 16.03.2012 gün ve 12-12/383-112 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 20.02.2018 gün ve 18-06/101-52 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 27.10.2011 gün ve 11-54/1431-507 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 04.07.2007 gün ve 07-56/672-209 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 07.03.2011 gün ve 11-13/243-78 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 08.03.2013 gün ve 13-13/198-100 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 22.10.2014 gün ve 14-42/283-346 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 01.10.2012 gün ve 12-47/1413-474 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 5.11.2020 gün ve 2048/666-291 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 31.08.2001 gün ve 01-42/424-107 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 16.12.2010 gün ve 10-78/1616-620 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 12.03.2020 gün ve 20-14/192-98 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 11.01.2007 gün ve 07-02/28-8 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 18.04.2011 gün ve 11-24/464-139 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 13.07.2011 gün ve 11-42/911-281 sayılı kararı.

Rekabet Kurulunun 19.11.2008 gün ve 08-65/ 1055-411 sayılı kararı.